प्रेस नोट, २६/१०/२०२६

क्वांटम संगणनापासून बांबू उद्योगापर्यंत : 'डॉ . बाबासाहेब आंबेडकर तंत्रशास्त्र विद्यापीठाची' चौफेर भरारी!

आयबीएमच्या 'क्विस्किट फॉल फेस्ट २०२६'चे उच्च व तंत्रशिक्षण मंत्री चंद्रकांतदादा पाटील यांच्या उपस्थितीत उद्घाटन • जगभरातील १६० संस्थांमध्ये विद्यापीठाची निवड • बांबू केंद्र, इनक्युबेशन केंद्र आणि ३० गावांना पाणी देणाऱ्या बंधाऱ्यांची मान्यवरांकडून पाहणी

लोणेरे (रायगड), दि. २६ ऑक्टोबर : जगातील तंत्रज्ञानाचे भविष्य ठरवणाऱ्या क्वांटम संगणन क्षेत्रात डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर तंत्रशास्त्र विद्यापीठाने आंतरराष्ट्रीय पातळीवर आपली मोहोर उमटवली आहे. आयबीएम क्वांटमच्या 'क्विस्किट फॉल फेस्ट २०२६' (IBM Quantum Qiskit Fall Fest 2026) या जागतिक उपक्रमासाठी जगभरातून निवडलेल्या १६० शैक्षणिक व संशोधन संस्थांमध्ये विद्यापीठाचा समावेश झाला आहे. त्यानिमित्ताने महाराष्ट्र क्वांटम तंत्रज्ञान मिशनअंतर्गत विद्यापीठात आयोजित तीन दिवसीय क्वांटम तंत्रज्ञान प्रशिक्षण, कार्यशाळा व हॅकॅथॉनचे उद्घाटन सोमवारी राज्याचे उच्च व तंत्रशिक्षण मंत्री **मा. श्री. चंद्रकांतदादा पाटील** यांच्या उपस्थितीत झाले. हा उपक्रम २८ ऑक्टोबरपर्यंत चालणार आहे.

उद्घाटनानंतर मान्यवर व प्रसारमाध्यमांच्या प्रतिनिधींनी विद्यापीठाचा बांबू प्रकल्प, जलसंधारण बंधारा आणि इनक्युबेशन केंद्राला भेट देऊन माहिती घेतली. क्वांटमसारख्या भविष्यवेधी तंत्रज्ञानाबरोबरच बांबू कौशल्यविकास, स्टार्टअप्स आणि जलसंधारण अशा चौफेर उपक्रमांतून विद्यापीठ शिक्षण, उद्योग, रोजगार आणि ग्रामीण विकास यांची सांगड घालत असल्याचे या निमित्ताने अधोरेखित झाले.

📌 ठळक मुद्दे

- आयबीएम क्विस्किट फॉल फेस्टसाठी जगातील **१६० संस्थांमध्ये** डॉ . बाबासाहेब आंबेडकर तंत्रशास्त्र विद्यापीठाची निवड
- **२६–२८ ऑक्टोबर** : तीन दिवसीय क्वांटम प्रशिक्षण, कार्यशाळा व हॅकॅथॉन
- राज्यभरातील **१५० विद्यार्थी व ५० प्राध्यापक** सहभागी
- आयबीएम, आयसर (IISER) व नॅसकॉम, पुणे येथील तज्ज्ञांचे मार्गदर्शन
- महाराष्ट्र क्वांटम तंत्रज्ञान मिशनअंतर्गत **₹२.५ कोटींचा निधी** मंजूर
- बांबू कौशल्य विकास व संशोधन केंद्र आणि इनक्युबेशन केंद्र कार्यान्वित
- रोटरी इंटरनॅशनलच्या सहकार्याने दोन बंधारे; **३० हून अधिक गावांना** पाणीपुरवठ्याचा आधार

“महाराष्ट्र क्वांटम तंत्रज्ञानात देशाचे नेतृत्व करेल” : चंद्रकांतदादा पाटील

उद्घाटनप्रसंगी बोलताना उच्च व तंत्रशिक्षण मंत्री मा. श्री. चंद्रकांतदादा पाटील म्हणाले, “क्वांटम तंत्रज्ञान हे भविष्यातील अर्थव्यवस्था, संरक्षण, आरोग्य आणि संशोधनाचा पाया ठरणार आहे. राष्ट्रीय क्वांटम मिशनला पूरक असे महाराष्ट्र क्वांटम तंत्रज्ञान मिशन राज्य शासनाने हाती घेतले आहे. कोकणातील या विद्यापीठाची आयबीएमच्या जागतिक उपक्रमासाठी झालेली निवड संपूर्ण राज्यासाठी अभिमानाची बाब आहे. ग्रामीण भागातील विद्यार्थ्यांना जागतिक दर्जाचे तंत्रज्ञान त्यांच्याच परिसरात उपलब्ध व्हावे, हे शासनाचे धोरण आहे. बांबू उद्योग, स्टार्टअप्स आणि जलसंधारणासारख्या समाजोपयोगी कामांतून विद्यापीठ राज्यातील इतर विद्यापीठांसाठी आदर्श निर्माण करत आहे.”

“ग्रामीण विद्यार्थ्यांसाठी जागतिक संधींचे दार” : कुलगुरू

प्रसारमाध्यमांसमोर विद्यापीठाचे उपक्रम, प्रकल्प व उपलब्धींचे सादरीकरण करताना कुलगुरू प्रा. डॉ. राजनीश कामत म्हणाले, “राष्ट्रीय क्वांटम मिशनच्या उद्दिष्टपूर्तीसाठी कुशल मनुष्यबळनिर्मिती, संशोधन आणि तंत्रज्ञान विकासात विद्यापीठ सक्रिय योगदान देण्यास कटिबद्ध आहे. अशा आंतरराष्ट्रीय प्रशिक्षण उपक्रमांमुळे ग्रामीण भागातील विद्यार्थ्यांनाही अत्याधुनिक तंत्रज्ञानाचे ज्ञान आणि जागतिक संधी उपलब्ध होतील. ज्ञानातून संशोधन, संशोधनातून उद्योग आणि उद्योगातून रोजगार ही आमची दिशा आहे. डॉ. बाबासाहेब आंबेडकरांच्या नावाने उभे असलेले हे विद्यापीठ तंत्रज्ञानाचा उपयोग सामाजिक परिवर्तनासाठी करण्याचे आपले दायित्व निभावत आहे.”

क्वांटम मिशनमधून ₹२.५ कोटी : अत्याधुनिक प्रयोगशाळा

राज्य शासनाच्या महत्त्वाकांक्षी ‘महाराष्ट्र क्वांटम तंत्रज्ञान मिशन’मध्ये विद्यापीठाचा समावेश झाला असून त्याअंतर्गत ₹२.५ कोटींचा निधी मंजूर झाला आहे. या निधीतून अत्याधुनिक क्वांटम तंत्रज्ञान प्रयोगशाळा उभारली जाणार असून प्राध्यापकांसाठी विशेष प्रशिक्षण कार्यक्रम राबवले जाणार आहेत. “या सुविधांमुळे क्वांटम तंत्रज्ञानातील शिक्षण, संशोधन आणि कौशल्यविकासाला मोठी चालना मिळेल,” असे नवनियुक्त प्र-कुलगुरू डॉ. विनोद मोहितकर यांनी सांगितले.

क्वांटमच्या जागतिक मंचावर ‘बाटू’

तीन दिवसीय उपक्रमात महाराष्ट्रातील विविध अभियांत्रिकी महाविद्यालये व शैक्षणिक संस्थांमधील सुमारे १५० विद्यार्थी आणि ५० प्राध्यापक सहभागी झाले आहेत. तज्ज्ञांची व्याख्याने, प्रत्यक्ष संगणकीय प्रयोगशाळा आणि हॅकॅथॉन स्पर्धेच्या माध्यमातून सहभागींना क्वांटम संगणन, क्वांटम प्रोग्रामिंग (Qiskit) आणि त्याच्या व्यावहारिक उपयोगांचे प्रशिक्षण दिले जात आहे. आयबीएम, आयसर आणि नॅसकॉम, पुणे येथील तज्ज्ञ मार्गदर्शन करत आहेत. “गेल्या दोन वर्षांत विद्यापीठातील प्राध्यापक आणि विद्यार्थ्यांनी क्वांटम तंत्रज्ञानात सातत्याने केलेल्या शैक्षणिक व संशोधनात्मक कार्याची ही आंतरराष्ट्रीय पातळीवरील दखल आहे,” असे प्रा. डॉ. अरविंद किवळेकर यांनी सांगितले.

बांबूतून रोजगार आणि उद्योजकता

कोकणात मुबलक उपलब्ध असलेल्या बांबू या स्थानिक संसाधनातून रोजगार व उद्योगनिर्मितीच्या संधी निर्माण करण्यासाठी विद्यापीठात बांबू कौशल्य विकास आणि संशोधन केंद्र सुरू करण्यात आले आहे. प्रकल्प भेटीदरम्यान कुलसचिव डॉ. सचिन पोरे यांनी केंद्रातील कौशल्य प्रशिक्षण कार्यक्रम, संशोधन सुविधा आणि बांबू उत्पादनांची माहिती दिली. विद्यार्थी व स्थानिक कारागिरांनी तयार केलेल्या वस्तूंचे मान्यवरांनी कौतुक केले. त्यांच्या कौशल्याला प्रोत्साहन म्हणून या वस्तूंची खरेदीही करण्यात आली आहे. बांबूआधारित उद्योगांमुळे स्थानिक अर्थव्यवस्था बळकट होऊन रोजगाराच्या नव्या संधी निर्माण होतील, असा विश्वास या वेळी व्यक्त करण्यात आला.

नवकल्पनांना 'इनक्युबेशन सेंटर'चे बळ

विद्यार्थ्यांच्या कल्पनांना प्रत्यक्ष उद्योगाचे रूप देण्यासाठी विद्यापीठात इनक्युबेशन केंद्र उभारण्यात आले आहे. केंद्राच्या भेटीदरम्यान डीएफआयआयईचे संचालक डॉ. एस. एल. नलबलवार यांनी नवोन्मेष, उद्योजकता व स्टार्टअप विकासाच्या उपक्रमांची माहिती दिली. स्टार्टअप सुरू करण्यासाठी आवश्यक मार्गदर्शन, तज्ज्ञांचे सहकार्य आणि उत्पादन विकासासाठी व्यासपीठ येथे उपलब्ध करून दिले जात आहे. विद्यार्थ्यांनी केवळ नोकरी शोधणारे न राहता नोकऱ्या निर्माण करणारे उद्योजक व्हावे, हा या केंद्राचा उद्देश असल्याचे त्यांनी सांगितले.

जलसंधारणातून ३० हून अधिक गावांना दिलासा

विद्यापीठाच्या स्थापत्य अभियांत्रिकी विभागाने रोटरी इंटरनॅशनलच्या सहकार्याने लोणेरे परिसरात दोन बंधारे उभारले आहेत. बंधारा भेटीदरम्यान कुलसचिव डॉ. सचिन पोरे व डॉ. एस. आर. भगत यांनी जलसंधारण व शाश्वत जलव्यवस्थापन उपक्रमांची माहिती दिली. कमानीच्या आकाराचा आर.सी.सी. बंधारा ३० मीटर लांब व २ ते २.५ मीटर खोल असून दोन्ही बाजूंना फ्लँज वॉलची रचना आहे. यामुळे वरच्या बाजूस सुमारे १.५ किलोमीटरपर्यंत पाणीसाठा निर्माण झाला आहे. जलजीवन मिशनअंतर्गत उभारलेल्या १० विहिरींची जोड मिळाल्याने परिसरातील ३० हून अधिक गावांच्या पाणीपुरवठ्याला आधार मिळाला आहे. उन्हाळ्यात पाणीटंचाईचा सामना करणाऱ्या ग्रामस्थांसाठी हे बंधारे महत्त्वाचा जलस्रोत ठरत आहेत. या कामातील सहकार्याबद्दल विद्यापीठाने रोटरी इंटरनॅशनलचे आभार मानले.

कार्यक्रमाच्या समारोपप्रसंगी कुलगुरू प्रा. डॉ. राजनीश कामत व प्र-कुलगुरू डॉ. विनोद मोहितकर यांनी प्रसारमाध्यमांच्या प्रतिनिधींशी संवाद साधला. कुलगुरू प्रा. डॉ. राजनीश कामत, प्र-कुलगुरू डॉ. विनोद मोहितकर आणि कुलसचिव डॉ. सचिन पोरे यांच्या मार्गदर्शनाखाली प्रा. डॉ. नेटक, प्रा. डॉ. अरविंद किवळेकर आणि प्रा. डॉ. हर्षा गायकवाड यांनी क्रिस्किट फॉल फेस्टच्या आयोजनासाठी विशेष परिश्रम घेतले.